GŁOS POMORSKI

Nr. 192 — Rok 2. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 25 mk.**

Prenumerata miejscowa: W ekspedycji mies. **380** mk., kwart. **1140** mk. Przedpłata na poczcie miesięcznie **418** mk., kwartalnie **1254** mk. — W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów lub zwrotu prenumeraty.

— — — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się — — —

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem. Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe.

Rachunek bieżący: Bank Związku Sp. Zarobk. i Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz. P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe: **Gdańsk nr. 2980.** Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddzia w Poznaniu nr. 201193. Miejsce płatności i wykonania: Grndziądz.

Ogłoszenia: Wiersz wysokosci milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 25 mk., w dziale reklamowym na stronie 3-łamowej przed tekstem 170, wśród tekstu 200, za tekstem 150, dla zagranicy z wyjątkiem W. M. Gdańska i Niemiec 200% nadwyżki w markach polskich lub ich wartosci walutowej. Dla W. M. Gdańska: wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łam. 2 mk niem., w dziale reklamowym na stronie i 3-łam. przed tekstem 12 mk. niem., wśród tekstu 15 mk. niem., za tekstem 10 mk. niem., dla Niemiec 50% nadwyżki. Za tłomaczenie 20%. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialności za termin umieszczenia ogłoszenia Rachunki są płatne w 8 dniach; po upływie tego terminu dolicza się 5% ponad skonto bankowe.

Redakcja i Administracja: Groblowa 27/29. | **GRUDZIĄDZ,** piątek, dnia 18-go sierpnia 1922 | Telefon Nr. **50** i **51.**

Ententa musi trwać dalej mimo zerwania konferencji.

Głosy o zerwaniu konferencji.

Leafield, 16 sierpnia (Pat.) Podczas, gdy Poincare, przed wyjazdem z Londynu, powstrzymywał się od wypowiadania swej opinji co do nieosiągnięcia porozumienia przez konferencję sprzymierzonych, inni delegaci zapewniali o swojem przeświadczeniu, iż Ententa musi przetrwać. Theunis oświadczył: „Jestem pewien, że jeszcze spotkamy się znowu. Nie mogę sobie wyobrazić nietylko zerwania, ale choćby tylko zaostrzenie stosunków pomiędzy Anglją a Francją. Ententa ma tak doniosłe znaczenie. Jest ona rzecza konieczną dla polityki zagranicznej i niezbędną dla pokoju świata.“

Cała prasa angielska podziela ten pogląd premjera belgiskiego i w licznych artykułach daje temu dobitny wyraz. „Westminster Gazette“ pisze, iż ze względów zarówno faktycznych, jak prawnych, opinji angielskiej zależy teraz bardziej niż kiedykolwiek na współdziałaniu z Francją. Opinja angielska — pisze ten dziennik — pragnęłaby widzieć Francję nietylko zabezpieczoną, ale i kwitnącą. „Manchester Guardian“ pisze, że Ententa nie podlega na słowach, ani nawet na pisemnych gwarancjach, ani też na niczem takiem, co możnaby w każdej chwili zniszczyć i rozproszyć; „tylko wzajemne zrozumienie i gorąca sympatja połączyły Anglię i Francję tak ściśle, jak nie potrafiłby tego dopiąć żaden dokument pisemny“ — pisze „Manchester Guardian“. Pismo to jest zdania, że „zgoda uczestników konferencji co do stwierdzenia faktu niezgody“ jest uczciwem i śmiałem stanięciem w obliczu nieukrywanego konfliktu opinji, konfliktu, zrodzonego z zawikłań, wytworzonych stanem powojennym i życzy sobie pomimo wszystko dalszych usiłowań w celu osiągnięcyią porozumienia pomiędzy temi dwoma państwami, od których przyjaźni zależy w znacznym stopniu przyszłość całej Europy.

Przed zebraniem się Komisyj sejmowych.

Dziś odbędzie się posiedzenie Komisji Konstytucyjnej i Spraw Zagranicznych, na którem będzie zgłoszony wniosek rządowy o odroczeniu terminu wyborów. Jako motyw tego wniosku podana będzie konieczność załatwienia sprawy Małopolski Wschodniej. Wczoraj przybyli przywódcy klubów sejmowych i rozpoczęli wstępne narady nad tą sprawą. P. Marszałek Sejmu zaprosił prezesów klubów sejmowych do siebie na konferencję, celem omówienia spraw związanych z dzisiejszem posiedzeniem Komisji.

Jak się dowiaduje „Rzeczpospolita“ stronnictwa narodowe wypowiedzą się przeciw wnioskowi rządowemu o odroczenie terminu wyborów. Gdyby jednak wniosek ten nie uzyskał większości w Komisji, w takim razie stronnictwa narodowe odwołałyby się do plenum Sejmu, którego zwołania zażądałyby w jaknajkrótszym czasie.

Aresztowanie zbrodniarza plebiscytowego.

Aresztowano w Mysłowicach znanego zbrodniarza niemieckiego, niejakiego M., który podczas plebiscytu i powstań popełnił 6 morderstw politycznych. Za każdego zabitego otrzymywał od orgeszu po 1000 marek niem.

GDZIE KRYM, GDZIE RZYM? Takie zapytanie godzi się stawić pod adresem grudziądzkiego korespondenta „Głosu Rob.“

Pan ten nadużywa strejku, istniejącego w fabryce Herzfelda i Viktoriusa, by za niego odpowiedzialnym uczynić — słuchajcie brednie — Ks. patrona Adamskiego w pierwszej linji, a w dalszej mierze i dyr. Poszwińskiego.

Trzeba być skończonym głupcem (a kłamcą pozatem!), by takie rzucać oszczerstwa.

Ale cel ich jest jasny. Zbliżają się wybory i trzeba szkalować ludzi, politycznie niemiłych. Nie mamy nic przeciw temu. Ale przytem należy się kierować chociażby drobną dozą rozumu. Że jego brakiem odznacza się korespondent „Głosu Robotn.“ nas nie dziwi, ale nie spodziewaliśmy się, że na takie grube i oszczercze plewy pójdzie redakcja „Głosu Rob.“, której przecież nie obce są przyczyny strejku i którąby miała wszelkie powody po temu, by współdziałać nad zakończeniem strejku.

Ale prawda — zawodowe interesy robotnicze ustąpić muszą politycznym i przedwyborczym.

Mamy atoli nadzieje, że robotnik przejrzy, dokąd ta gra polityczno-przedwyborcza prowadzi, że nie ku dobru zawodowemu robotnika, ale ku krzesłom poselskim pp. Popiela, Pawlaka i w Grudziądza p. Redera.

Odpowiedz p. Korfantego.

Wysunięta podczas ubiegłego przesilenia przez stronnictwa umiarkowane kandydatura p. Korfantego na premjera spotkała się z atakami lewicy, przyczem nie oszczędzono jego osoby. Prasa lewicowa fabrykowała w redakcjach „fakty z życia p. Korfantego“, posługując się obficie dostarczanym materjałem z gazet niemieckich.

Opinja przyjęła te pogłoski z politowaniem dla autorów. Tak też traktuje sprawę p. Korfanty, który w nr. 184 „Gońca Śląskiego“ daje odpowiedź na te ataki „dla ogólnego rozweselenia umysłów“. Poseł Korfanty w żartobliwej formie obala wersje, dotyczące rzekomych majątków jego, pałaców, akcyj bankowych, kopalń i „intratnych synekur“, a w zakończeniu pisze:

„Naprawdę żałuję, że nie posiadam przypisywanych mi bogactw i nie mogę poświęci znacznych kwot na leczenie naszej schorzałej nerwowo lewicy. Uczyniłbym to chętnie w interesie publicznym, aby państwu nie przeszkadzała w stężeniu i rozwoju.“

Okres liberalny w Rosji.

Na ostatniej konferencji partji komunistycznej w Moskwie powzięto m. i. uchwałę, ażeby dążyć do porozumienia i współpracy z żywiołami bezpartyjnemi. Zależy przedewszystkiem na pozyskaniu nowych sił fachowych. Obecny kurs „liberalny“ ma być rodzajem próby i wstępem do dalszych ustępstw politycznych, jak względnej wolności prasy, słowa, zebrań i zwią-

Wizyta flotyli angielskiej w Gdańsku.

Warszawa, 17. VIII. (Pat.) Na skutek zalecenia sekretarza stanu praw zagranicznych, angielski charge d'affaires zawiadomił nasze Ministerstwo Spraw Zagranicznych, że w dniu 7 września ma przybyć do Gdańska pierwsza angielska eskadra lekkich krążowników wraz z czwartą flotylą destroyerów — prosząc o notyfikowanie tej wizyty władzom gdańskim. Rząd polski zawiadomił już o tem senat gdański.

Francuska Rada Ministrów wobec konferencji londyńskiej.

Paryż, 16. VIII. (Pat-Havas.) Na dzisiejszem posiedzeniu Rady ministrów w Rambouillet, które odbyło się pod przewodnictwem Milleranda, Poincare zdał szczegółowo sprawę z rokowań londyńskich, jako też wyznaczył motywy, które uniemożliwiały dojście do porozumienia. Rada ministrów aprobowała jednogłośnie stanowisko Poincarego. Po południu odbyło się ponownie posiedzenie Rady ministrów, na którem omawiano szczegółowo ewentualność, któraby mogła wyniknąć na skutek decyzji komisji reparacyjnej.

Spłaty niemieckie.

Wiedeń, 16 sierpnia. (Pat.) „Neue Freie Presse“ donosi z Berlina: Rząd niemiecki nie otrzymał dotychczas od mocarstw koalicyjnych odpowiedzi na swą prośbę o redukcję miesięcznych spłat wyrównawczych do wysokości pół miljona funtów sterlingów. Wobec tego rząd niemiecki wysłał dnia 15 bm. do francuskiego i angielskiego urzędu wyrównawczego sumę pół miljona funtów szterlingów.

Popłoch na giełdzie berlińskiej.

Berlin, 16 sierpnia. W wczorajszych godzinach porannych, po nadejściu do Berlina wiadomości o rozbiciu się zjazdu w Londynie i o szczegółach jego zerwania, podniecenie na tutejszej giełdzie doszło do szczytu. Spadek marki niemieckiej postępował w bardzo szybkiem tempie. Dolary notowano początkowo 970, lecz wkrótce przy niezwykłem podnieceniu i żywych obrotach podniosły się na 1040. Inne dewizy szły w górę w tem samem tempie. Na giełdzie końcowej obroty nieco zmniejszyły sie tak, że kursy mało odbiegały od urzędowych notowań. Około godz. 7 wieczorem notowano dolary 1040, Londyn 4650, Paryż 8275, Holandja 4051. Na giełdzie i w handlu zauważyć się dało niezwykłe zaniepokojenie. Biura dewiz, składy towarów i domy handlowe stały się areną, na której dokonał się ten katastrofalny spadek marki niemieckiej. Równocześnie dał się zauważyć ogromny popyt na wszelkiego rodzaju towary, które masowo wykupywano.

Gdańsk, 17. VIII. (Tel. wł.) ***Marka polska 13.30 dolary St. Zj. 10,50***

Zlot Sokołów w Poznaniu.

W poniedziałek i wtorek odbyły się na boisku sokolem ćwiczenia zbiorowe i zawody lekkoatletyczne. W poniedziałek już o godzinie 6 rano, po ogólnej zbiórce na boisku, przystąpiono do zawodów okręgów wielkopolskich i pomorskiego. Dla zawodów lekkoatletycznych stanęłoz górą 200 druhów i 60 druhen.

Całe popołudnie przy szczelnie zajętych trybunach odbywały się gry i zawody poszczególnych okręgów. Szczególne zainteresowanie wzbudziły gry i ćwiczenia najmłodszych sokołów i sokolic. Szczegółowy opis przebiegu dwu dni tych ze względu na brak miejsca odłożyć musimy do numeru następnego.

Wyniki zawodów sokolich

odbytych w dniach 14 i 15 sierpnia są następujące:

W zawodach o pierwszeństwo Dzielnic Pomorskiej i Wielkopolskiej (8-bój) uzyskał pierwszeństwo druh Świątkowski Maksymiljan z Bydgoszczy (okr. V., Dzielnica Pomorska) 64½ krop.

W zawodach zastępów wyższego stopnia (8-bój) o zwycięstwo zwyciężyła Bydgoszcz (Dzielnica Pomorska) 268 kr., 47,4 proc.

W zawodach zastępów stopnia niższego (5-bój) osiągnęły: I nagr. Bydgoszcz (okr. V., Dz. Pom.) 203 kr., 56,4 proc.; II nagr. Poznań-Jeżyce (Dz. Wlkp.) 186 kr., 51,6 proc. III nagr. Poznań-śródmieście 155 kr., 43 proc.

W zawodach zastępów żeńskich osiągnęły: I nagr. zastęp 7 Inowrocław (Dzieln. Wlkp.) 189 kr., 65,1 proc.; II nagr. zastęp 2 Poznań-Wilda (Dz. Wlkp.) 169 kr., 58,2 proc.; II nagr. 3 zastęp Bydgoszcz (Dz. Pom.) 169 kr., 58,2 proc.; III nagr. 10 zastęp Gniezno (Dz. Wlkp.) 148 kr., 51 proc.

Zawody jednostek.

Bieg 100 m.: I nagr. Karliński Fr. Bydgoszcz, 12,5 sek., II nagr. Armański Teodor, Kościerzyna, 13 sek., III nagr. Szefter Łukasz, Zbąszyń, 13,2 sek., III nagr. Szurkowski Stanisław, Leszno, 13,2 sek.

Skok w dal: I nagr. Malinowski Leon Tczew, 5,72 m., II nagr. Armański Teodor, Kościerzyna, 5,55 m., III nagr. Karliński Fr., Bydgoszcz, 5,52 m.

Skok w wyż: I nagr. Karliński Fr. Bydgoszcz, 154 m., II Armański T., Kościerzyna, 149 m., II Felchnerowski Kl., Tczew, 1,49 m., II Majtkowski St., Poznań, 1,49 m.

Rzut dyskiem: I nagr. Kozioł Wł., Lublin, 36,40 m., II nagr. Weselik Stefan, Poznań, 31,78 m., III Armański T., Kościerzyna, 31,72 m., IV Biernacki Jan, Poznań, 30,40 m.

Rzut oszczepem: I Armański T., Kościerzyna, 38,65 m., II Ostaszewicz Nik., Lublin 38,60 m., III Biernacki Jan, Poznań 37,43 m.

Skok o tyczce: I Karliński Fr., Bydgoszcz 2,63 m., I Marciniak Wł., Pabjanice 2,63 m., I. Armański T., Kościerzyna, 2,63 m.

Bieg sztafetowy 4×100: I Bydgoszcz 51,2 sekundy.

Bieg gromadny 800 m.: I Piaskowski W., Grodzisk, 2 min., 21,4 sek., II Karliński Fr., Bydgoszcz, 2 min. 21,6 sek., III Osiński Józef, Gniewkowo 2 min. 22,8 sek.

Bieg na przełaj 3000 m.: I Piaskowski Wacław, Grodzisk, 12 min. 47 sek., II Reiwer z Chełmna (okr. grodziski) 12 min. 48 sek., III Plewiński, okr. ostrowski, 12 min. 54,8 sek.

Piłka koszykowa (drużyny żeńskie) Lwów-Poznań 7:3.

Piłka nożna: Sokół Toruń — Sokół Westfalja nierozstrzygnięta.

Ogólny wynik zawodów ucierpiał wskutek boiska, które z powodu deszczu w dniu 14-go sierpnia rozmokło.

Stan gospodarczy na G. Śląsku.

Dyrektor departamentu górnośląskiego w ministerjum przemysłu i handlu inż. Kiedroń udzielił współpracownikowi Ag. Wschodniej następujących wiadomości o stanie gospodarczym G. Śląska:

Nie ulega wątpliwości, że podział Górnego Śląska wywołał cały szereg bardzo ciężkich utrudnień w stosunkach gospodarczych. Trudności te nie dadzą się pomimo największego wysiłku odrazu usunąć.

Już sama granica celna stanowi niesłychane utrudnienia w stosunkach z dotychczasowym największym odbiorcą produkcji górnośląskiej — Niemcami, gdyż formalności związane z rewizją celną pociągają za sobą opóźnienie zwrotu wagonów i tamują normalny ruch. To też zanim personel celny i kolejowy zdołał się zapoznać z formalnościami powstały duże zatory wagonów i kopalnie zmuszone były umieszczać znaczną ilość wydobytego węgla na zwałach, które w ten sposób coraz bardziej zapełniały się i mogły w przyszłości grozić niebezpieczeństwem pożaru.

Co się tyczy przemysłu żelaznego to rząd niemiecki względnie jego organa odmówiły pozwoleń na bezcłowy wywóz do Niemiec, który jednak przewidziany jest w traktacie wersalskim, żądano od hut 10 proc. cła, co gdyby utrzymało się uniemożliwiłoby zupełnie wywóz do Niemiec. Jednak dzięki zabiegom rządu polskiego tudzież za pośrednictwem p. Calondera trudności te zostały usunięte i żelazo górnośląskie bez żadnego cła jest wywożone do Niemiec, co spowodowało powrót do normalnej sytuacji w przemyśle żelaznym.

Również w kierunku górniczym władze polskie czynią możliwe wysiłki, aby opanować sytuację. Stwierdzić należy, że według głosu samych przemysłowców górnośląskich sytuacja od 10 dni znacznie się poprawiła. Np. w ostatnim tygodniu pokryto 85 proc. zapotrzebowania węgla na rok, co w porównaniu z okresem czasu bezpośrednio po przejściu Górnego Śląska stanowi poprawę blisko 100 proc.

W celu dalszej sanacji stosunków kolejowych na Górnym Śląsku tak ściśle związanych z jego przemysłem, utworzono przy kolejowej dyrekcji w Katowicach komisję kolejową, złożoną z wybitnych przemysłowców i fachowców.

Faktem jest, że dzięki wysiłkom ze strony władz udało się opanować trudności i uchronić Górny Śląsk od jakichkolwiek wstrząśnień gospodarczych. Wszystkie huty i kopalnie pracują normalnie. Udało się uniknąć zaprowadzenia wolnych dniówek w tygodniu, czego się bardzo obawiano, i jest nadzieja, że uda się uniknąć na przyszłość tego drastycznego środka.

Istnieją również obecnie na Górnym Śląsku pewne trudności aprowizacyjne, wywołane gwałtownym spadkiem marki niemieckiej i niezupełnem nawiązaniem stosunków handlowych z Rzeczypospolitą Polską; z tego powodu daje się odczuwać na razie brak tłuszczów i mięsa, ale odpowiednia polityka cen stosowana przez władze wojewódzkie położy kres i temu. Pogłoski o obniżeniu się wydajności pracy nie są zgodne z rzeczywistością. Robotnicy bardzo chętnie garną się do pracy i wbrew pogłoskom w niektórych przedsiębiorstwach daje się zauważyć zwiększenie wydajności, która jednak z powodu wspomnianych trudności transportowych nie uwydatnia się należycie.

Rząd stoi w ścisłym kontakcie z przemysłowem życiem Górnego Śląska; w tym celu zwołano dwie konferencje przemysłowców w Warszawie w celu wysłuchania życzeń przemysłu górnośląskiego, tak ściśle związanego z dobrobytem Polski.

Reasumując powyższe uwagi, należy stwierdzić wielkie usiłowania tak władz centralnych, jak i miejscowych z przyjściem z pomocą Górnemu Śląskowi w obecnym krytycznym dlań okresie. Wysiłki te w dużym stopniu osiągnęły swój skutek, życie gospodarcze nie doznało żadnych przerw, wre ono w całej pełni, bezpieczeństwo ogólne polepszyło się bez porównania i w krótkim czasie nastąpi całkowita sanacja stosunków na Górnym Śląsku.

(A. W.)

Nacjonaliści ukraińscy o samorządzie.

„Rzeczpospolita" donosi ze Lwowa: Ukraiński socjalistyczny „Hromadskij Wistnyk" w artykule p. t.: „Za wszelką cenę" przedstawia obecną sytuację w polskich sferach politycznych, w których powstał projekt załatwienia sprawy Wschodniej Małopolski. Pisząc o stanowisku poszczególnych stronnictw polskich organ nacjonalistów ruskich wyśmiewa usiłowania wszystkich stronnictw polskich, poczynając od prawicy aż do skrajnej lewicy, przyczem najwięcej dostało się PPS. i posłowi Hausnerowi, którego „Hromadskij Wistnyk" nazywa czcicielem austrjackiego cesarza Franciszka Józefa.

„Już czwarty rok, pisze „Hromadskij Wistnyk", Wschodnia Galicja żyje w nienormalnych warunkach. Suwerenny Sejm w Warszawie, powoławszy na reprezentantów tego kraju polskich posłów do b. austrjackiego parlamentu, rozszerzył swoje kompetencje na Galicję Wschodnią. Polska władza usunęła wszystkie czynniki autonomiczne w kraju, zacząwszy od autonomji gminnej, a kończąc na Wydziale Krajowym. Jednakże przyszła śmierć i na suwerenny Sejm. Uchwalono ordynację wyborczą, trzeba rozpisać wybory, a tu bieda ze Wschodnią Galicją. Polscy posłowie, nominowani przez Warszawę, ze Wschodniej Galicji, wnieśli projekt, by Galicji Wschodniej nadać gubernjalną autonomję, na wzór b. rosyjskich ziemstw i oto od kilku dni nowy gabinet polski nosi się z tą autonomją i ze Wschodnią Galicją, jak z kurą z jajem. Co robić? P. Nowak zwołał do Warszawy starych akuszerów, w rodzaju dr. Bobrzyńskiego, Askenazego, dr. Kasznicy, Loewenherza i radzi, radzi, tłucze się jak ryba o lód, rzuca się, jak mucha w ukropie".

Ton całego artykułu, którego najciekawsze zdaje się, ustępy wykreśliła cenzura, dowodzi, jak bardzo teoretyzują ci politycy, którzy sądzą, że autonomja Wschodniej Małopolski zadowoli apetyty skrajnych ruskich nacjonalistów, podtrzymywanych i podburzanych przez Wiedeń i Berlin.

Orgje szowinizmu.

Niedawno wyczytaliśmy w gazetach wiadomość, że na posiedzeniu obustronnych przedstawicieli organizacji niemieckich i polskich została utworzona komisja dla ewakuacji i ochrony uchodźców. Między innemi, ukazała się wzmianka następująca: „Stwierdzono, że większa liczba uchodźców już powróciła bez przeszkód". Rozumie się, że jest tu mowa wyłącznie o tych uchodźcach którzy powodowani fałszywym strachem, opuścili swe siedziby na polskiej części G. Śląska i przekonawszy się, że strach miał wielkie oczy i że nie grozi im żadne niebezpieczeństwo, obecnie napowrót przybyli do Polski.

O reewakuacji naszych uchodźców Polaków do miejsc zamieszkania niema narazie mowy. Świadczą o tem świeże gwałty i napady bandytów orgeschowców na ludność polską, dokonane w ostatnich dniach, z których najcharakterystyczniejsze przytacza Kurier Warszawski:

1. Dnia 6 sierpnia r. b. spróbował powrócić do swojego domu w Łąkach, powiatu kozielskiego, gospodarz Migocz. Ledwie zdążył przybyć do domu, zjawił się orgeszowiec, niejaki Paweł Wadoszek i zagroził, że o ile „przeklęty Polak natychmiast wsi nie opuści, będzie posiekany na kawałki". Wobec takiego ultimatum wyżej wspomniany Migocz musiał natychmiast powrócić do Polski.

2. W dniu 7 sierpnia r. b. palacz Wilhelm Kcold ze wsi Zawadzkie, powiatu strzeleckiego, za radą swojego Związku postanowił powrócić do domu, aby napowrót zająć się swoją pracą. Gdy przybył na stację Zawadzkie, napadła na niego banda orgeszowców, między innymi, Bugdol, Paschek, Buchwald, Janunschowitz i inni. Przewrócili go na ziemię, i zaczęli w niemiłosierny sposób znęcać się nad nim, bijąc go gumowemi pałkami. Nieszczęśliwa ofiara, zalana krwią, padła na ziemię bez przytomności. Rozumie się, że po takiem przyjęciu pierwszym pociągiem przyjechał nazad do Polski.

3. W dniu 26 lipca r. b., napadła na dom Alberta Polednika w Tworkowie powiatu raciborskiego banda orgeszowców. Obecną gospodynię w nieludzki sposób pobili kolbami od karabinów, tak, że bez przytomności upadła na ziemię. Rzeczy zaś w mieszkaniu pokradli i poniszczyli. Strata wynosi z górą 120 tysięcy marek.

4. W nocy z dnia 24 na 25 lipca r. b. na dom Niestroja we wsi Nędzy, powiatu raciborskiego, napadła banda orgeszowców i zażądała od gospodarza, aby natychmiast przesiedlił się do Polski, w przeciwnym razie grożąc mu śmiercią. Znajdujące się w mieszkaniu rzeczy częściowo pokradli, częściowo poniszczyli na ogólną sumę 10 tysięcy marek.

Naszem zdaniem, powrót uchodźców polskich wtenczas tylko będzie możliwy, kiedy bandy Orgeszu wydadzą broń i będą unieszkodliwione. Nawet ludności niemieckiej dali się ci „Heimatstrauerzy" we znaki, gdyż celem ich jest nie ochrona Niemiec, lecz rabunki i grabieże. Policja niemiecka wobec nich jest bezsilna i należytej opieki uchodźcom udzielić nie będzie w możności.

Od rozbrojenia więc „Selbstschutzu" powinna zatem zacząć działalność swą nowa placówka — komisja dla reewakuacji i ochrony uchodźców.

* * *

Niemcy w swej szalonej nienawiści do wszystkiego co polskie, przekroczyli wszelkie granice. Już nie zadowala ich wypędzenie Polaków z niemieckiej części Górnego Śląska. Obecnie zaczynają nagankę na wszystkich Polaków, lub podejrzanych o polskość, którzy zamieszkują terytorjum Rzeszy i w bezczelny sposób żądają od nich aby natychmiast przesiedlili się do Polski pod groźba kar pieniężnych i więzienia.

Czytamy w gazetach, że w ostatnich czasach ciągle przyjeżdżają do Polski wypędzeni przez Niemców robotnicy z Westfalji, Mazur i Warmji.

Niedawno zgłosił się u nas ślusarz Franciszek Fandrei, urodzony Górnoślązak, lecz przez dłuższy czas zamieszkały w Blumenthalu, prowincji Hannower, i oświadczył, że również i jego podobny los spotkał.

Mianowicie jednego pięknego poranka otrzymał list od prezydenta miejskiego zarządu Blumenthal, wzywający go, aby w przeciągu dwu tygodni, jako „podejrzany cudzoziemiec", wraz z rodziną opuścił granicę Niemiec, w przeciwnym razie czeka go więzienie.

Pomimo, że Fandrei już dłuższy czas spokojnie pracował w Niemczech i sprawami politycznemi mało się interesował, musiał przesiedlić się do Polski, narażając się przytem na znaczne straty materjalne.

Podobne postępowanie niemieckiego rządu jasno wykazuje, do jakiego stopnia dochodzi w Niemczech moc szowinizmu, który owym wszechpotężnym wpływem zmusza Niemców do najhaniebniejszych wybryków, wbrew obowiązującym prawom i zawartym układom.

Rząd polski powinien zaprotestować i przedsięwziąć stosowne kroki, aby ukrócić dzikie zapędy niemieckie.

× **Los Polaków na niemieckim Śląsku.** Główny Urząd opieki nad wychodźcami z niemieckiej części G. Śląska konstantuje, że liczba uchodźców doszła już do 50000. Stan Polaków w niemieckiej części G. Śląska jest rozpaczliwy, w 15 gminach wcale nie zebrano żniw, wskutek czego mnóstwo rodzin jest zupełnie zrujnowanych.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Piątek: Alfonsa, Wschód słońca 4.48, zachód 7.19. Wschód księżyca —, zachód 3.45.

— **Z urzędu stanu cywilnego.** Za czas od 5 do 11 8 1922 zarejestrowano następujące zgony: Jan Gabriel, 3 tygodnie, Blouard Łazarski, 17 lat, zamężna Apolonja Walkowiak, z. d. Pociczak, 27 lat, wdowa Gottliebe Parchmiu, z. d. Zabel, 76 lat, Benedikt Gronek, 5 miesięcy, kapitalista, wdowiec, Julius Müller, 83 lat, Elżbieta Schwertteger, 5 lat, Elżbieta Kirstein, 15 minut, Helena Malinowska, 2 miesiące, Kowal Edward Walter, 53 lat, niezamężna krawcowa Joanna Ciękusz, 29 lat, malarz Julian Szydłowski, 39 lat, Wiktorja Kędziora, 11 lat, Roman Gołuński, 11 godzin, uczeń szewski Władysław Metkowski, 22 lat, Jan Ziółkowski, 2 miesiące, zamężna Marjanna Strzelecka, z. d. Walter, 45 lat, niezamężna Agnieszka Łepek, 30 lat, robotnik Franciszek Wojciechowicz, 33 lat, wdowa Franciszka Kowalewska, z. d. Kusz, 53 lat. Ślubów zawarto w tym czasie 4. Urodzeń zanotowano: płci męskiej 14, płci żeńskiej 19.

—** **Zaginione książki!** Ze sprawozdań Komitetów Powiatowych dowiadujemy się, że w czasie przewrotów politycznych i walk z Niemcami, poginęło dużo książek z bibljotek Tow. Czytelni Ludowych. Książki te są własnością Towarzystwa, pracującego dla dobra ludu i całemu ludowi mają przynieść korzyści. — Wzywamy więc wszystkich, do których zabłąkały się jakiekolwiek książki z Tow. Czytelni Ludowych, ażeby oddawali je w najbliższych Komitetach T. C. L.

Tow. Czytelni Ludowych w Poznaniu.

—** **KONCERT orkiestry 65 p. p.** na Klimku odbędzie się jutro dnia 18 bm. — Dnia 22 bm. grać będzie w ogrodzie Strzelnicy orkiestra 64 pp., 24 bm. ork. 65 pp. na Klimku, 29 bm. ork. 64 pp. w Strzelnicy, 31 bm. ork. 65 pp. na Klimku.

—** **WYBORY DO RAD IZBY LEKARSKIEJ POZNAŃSKO-POMORSKIEJ.** Ministerstwo Zdrowia Publicznego wyznaczyło jak nam donosi Wojewódzki Urząd Zdrowia w Toruniu dzień 10 grudnia br. jako termin pierwszych wyborów do Rad Izby lekarskiej Poznańsko-Pomorskiej.

Rozporządzenie dotyczące wraz z listą uprawnionych do głosowania ukaże się w nr. 17 Dziennika Urzędowego Województwa Pomorskiego.

—** **NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK** zdarzył się w zeszłą sobotę p. Szmelterowi, dzierżawcy leśniczówki. Przy rąbaniu drzewa ugodził go odpryskający odłamek tak silnie w oko, że wypłynęło. Nieszczęśliwego odstawiono do kliniki p. dr. Augsteina.

—** **Kronika sądowa.** Izba karna sądu okręgowego w Grudziądzu na rozprawie w dniu 14. 8. 22 skazała Leona Piotrowskiego z Osta pow. Świecie za nierząd na 3 miesiące więzienia. 2. Annę Spica z Dubielna za podpalenie na 1 rok więzienia.

—** **Kronika policyjna.** Dnia 15 bm. został aresztowany robotnik Jan Pilcek zamieszk. w Orle pow. grudz. za kradzież różnych rzeczy w wartości 270000 marek, Pilcek włamał się do Bolesława Gierczyńskiego zam. w Dragaszu pow. świecki. Oskarżony przyznał się do winy. Sprawcę odstawiono do tutejszego sądu okręgowego.

—** **Renty inwalidów przedwojennych.** Na liczne zapytania donosimy co następuje: „Ministerstwo Spraw Wojskowych przesyła do Zarządu Głównego Związku Inwalidów Wojennych następujące pismo: Na pismo z dnia 6. 4. 1922 r. L. dz. 7394/22 zawiadamia się, że sprawę polepszenia bytu inwalidów przedwojennych M. S. Wojsk. ma na uwadze i z chwilą wejścia w życie rozporządzenia wykonawczego do ustawy z dnia 18. 3. 1921 r., regulującej byt inwalidów wojennych, M. S. Wojsk. wniesie projekt ustawy mającej na celu polepszenie bytu inwalidów przedwojennych. Aby polepszyć do tego czasu byt inwalidów (wdów, sierot) przedwojennych, M. S. Wojsk. zainicjowało w Ministerstwie Skarbu prowizoryczne znaczne podwyższenie dotychczasowych rent. Z rozkazu Szefa Dep. VII. (podpis nieczytelny)".

Powiatowe Koło Zw. Inw. Wojennych Rzp. Polskiej w Starogardzie.

—** **GRUPA. (Związek Filomatów).** Statut Związku Filomatów Pomorskich przewiduje tworzenie się poszczególnych grup w większych centrach Pomorza. W myśl życzenia Zarządu Centralnego Z. F. P. utworzyła się na posiedzeniu w Starostwie w ubiegły poniedziałek Grupa na miasto i powiat Grudziądz — może pierwsza na Pomorzu. Na zawezwanie w tym celu przez Zarząd wyznaczonego komisarza w osobie starosty p. Ossowskiego stawili się prawie wszyscy Filomaci z miasta i wsi, ci działacze społeczni których katusze więzienia pruskiego nie mogły odstraszyć od spełnienia obowiązku ojczystego, a którym zawdzięcza Pomorze poniekąd w pierwszej linji zachowanie polskości. Przybyli: Ks. J. Czubek, proboszcz z Świętego, członek Tow. Fil. w Chełmnie, ks. B. Dembek, proboszcz z Grudziądza, były wiceprezes Towarzystwa Filomatów w Chełmnie, skazaniec w procesie Tow. na 2-miesięczne więzienie, ks. St. Jastrzębski z Mokrego, b. Fil. z Chełmna, p. Juljusz Kulerski z Skurgw, były członek T. F. w Chełmnie, ks. Bolesław Heese, proboszcz z Szembruku, były prezes T. F. w Chełmnie, p. redaktor Aleksander Markwcz były prezes T. F. w Brodnicy i organizator i były prezes Związku Kół Fil. Pomorza, skazaniec proc. toruńskiego na największą karę ćwierć roku więzienia,

p. starosta Leon Ossowski, były członek T. F. w Brodnicy, Br. Piszkalski, były członek T. F. w Toruniu, redaktor Jan Rakowski, członek T. F. w Chełmnie, senior tutejszej Grupy, ks. Władysław Sobiecki, proboszcz z Królewskiej Dąbrówki, były prezes T. F. w Chełmnie, mecenas Kaz. Wysocki, były członek T. F. w Wejherowie. Po szczerych serdecznych przywitaniach i wyrazach radości, iż po tylu latach niewoli dzisiaj w wolnej Polsce mogą wspólnie dalej działać spółcześnie już nie tajnie, lecz jawnie, przystąpili zebrani do wyboru zarządu Grupy i do utworzenia komitetu, który ma się natychmiast zająć zbieraniem funduszy na „Bursę akademicką" w Poznaniu. Szczegóły w oficjalnym komunikacie.

—** **Stopnie wojskowe kapelanów.** Nasz korespondent warszawski (Z) telefonuje: Dekret Naczelnego Wodza ustalił nazwy stopni duchowieństwa w wojsku. Stopnie generalskie mają tylko duchowni katoliccy, generała dywizji biskup polowy i generała brygady dziekan generalny. W innych wyznaniach najwyższa ranga jest pułkownika, a tytuł u ewangelików pułkownik-senior, u prawosławnych pułkownik protoprezbiter, u Żydów pułkownik naczelny rabin. U katolików tytuł pułkownika mają dziekani. W stopniu podpułkownika są: proboszcz katolicki DOK., prawosławny przy DOK. i żydowski starszy rabin pierwszej klasy. Stopień majora mają: starsi kapelani i starsi rabini. Wszyscy kapelani i rabini są kapitanami.

—** **Projekt tytułów urzędniczych.** Z wielu projektów tytułów urzędniczych złożono w prezydjum Rady ministrów nowy projekt, zasadniczo różniący się od poprzedniego.

Według projektu powyższego tytuły mają być dwojakiego rodzaju, a mianowicie: 1. tytuły funkcyjne, tj. przywiązane do pewnych urzędów, naprzykład do urzędów wojewódzkich, starościńskich itp. (wojewoda, starosta, komisarz rządu,) 2. tytuły, przywiązane do stopni służbowych.

Do stopni służbowych mają być przywiązane tytuły następujące: 1. III stopnia — tytuł podsekretarza stanu; 2. do IV (ministerjalnego, wojewódzkiego) — radny stanu; 3. do V — referendarz stanu; 4. do VI — radcy starościńskiego; 5. VII — referendarza; 6. VIII — asesora; 7. IX sekretarza; 8. X — oficjała; 9. XI — adjutanta; 10. XII — regestratora.

Jeśli tytuły te mają charakteryzować pewne czynności związane z urzędem, to projekt ten wygląda na kompromisowy, niemniej jednak niezgodny z duchem polskim. Jak się na to zapatruje organizacje urzędnicze? Ankieta w tym kierunku nie byłaby bezcelową.

—** **Podatek od spirytusu nie będzie obniżony.** Minister skarbu wycofał z Sejmu projekt ustawy o obniżeniu podatku od spirytusu, jako będący obecnie nie na czasie. Wobec tego żadnych zmian w opodatkowaniu spirytusu oczekiwać nie należy.

Ruch towarzystw.

—** **ZWIĄZEK HANDLOWCÓW W GRUDZIĄDZU.** Schadzka Związku Handlowców odbędzie się dziś w czwartek, dnia 17 bm. o godz. 8 w Bazarze.

Zarząd

—** **KOŁO NARODOWEGO STRONNICTWA MIESZCZAŃSKIEGO** zaprasza na zebranie członków i sympatyków w piątek 18 bm. w sali Bazaru o godzinie 7½. Przemawiać będzie poseł Krajna. Zarząd.

—** **PUCK.** (Wielka katastrofa.) **We wtorek o godz. 6 na lotnisku morskiem wzbił się hydroplan, z którego miano rzucać bomby na morze, jeden z bomb upadła na zebraną publiczność, 10 osób zabitych, przeszło 30 rannych, wśród ofiar wiele dzieci.**

—** **CHEŁMNO.** Mordercа rzeźnika Kweli — jak donosi „Nadwiślanin" — przyznał się po przedłożeniu mu druzgocących dowodach do winy. Popełnił on ten mord rabunkowy z chęci zysku przy okazji, gdy z Kwela przejeżdżał koło lasu grubieńskiego.

—** **CHEŁMNO. (Zbiegły aresztant).** Dnia 12 w nocy zbiegł z więzienia Kadry Matyn. ze Świecia Br. Ciesielski, który został przez Ekspozyturę Śledczą w Toruniu przyaresztowany za kradzież pasów zapędowych w Powiatowej Rakarni w Świeciu. Ciesielski przesłuchany w więzieniu w Toruniu przez tutejszą policję przyznał się w zupełności do wymienionej kradzieży i wskazał w Grudziądzu miejsce, gdzie pasy wraz z Wilmanowiczem sprzedali. Wilmanowicz obecnie znajduje się jako aresztant śledczy w szpitalu umysłowo chorych w Poznaniu. Ciesielski, który został pod fałszywem nazwiskiem Podrębski przyaresztowany, gdy zbiegł z więzienia miał na sobie ubranie cywilne szare, kapelusz zielonkowaty, z szerokim brzegiem, trzewiki żółte, sznurowane z napiętkami gumowemi.

—** **CHOJNICE. (Spółdzielnia).** Polskie obywatelki powiatu chojnickiego założyły „Spółdzielnię Ziemiańską" której czysty zysk przeznaczony jest na cele humanitarne Tow. Polek. Na ostatniem zebraniu rada nadzorcza „Spółdzielni" uchwaliła wydać odezwę z gorącą prośbą do właścicieli ziemskich, aby zechcieli dostarczać mleko do Spółdzielni po tej samej cenie jaką płacą mleczarnie tutejsze. Zgłasza się bowiem do „Spółdzielni" wiele dzieci i karmiących matek z prośba, aby „Spółdzielnia" wystarała się dla nich o mleko.

—** **WĄBRZEŹNO.** Z inicjatywy tutejszych ogrodników utworzyło się Towarzystwo Ogrodników i Przyjaciół Ogrodnictwa na okręg wąbrzeski. Na prezesa wybrano jednogłośnie p. Rutkowskiego z Wałycza, na sekretarza p. F. Pietrzaka z Wąbrzeźna i na skarbnika p. B. Łuczkowskiego z Nielubia. Celem powyższego Tow. jest szerzenie oświaty wśród członków na niwie ogrodniczej. Towarzystwo to dążyć będzie do podniesienia stanu ogrodnictwa w. danej okolicy i pośredniczyć pomiędzy pp. właścicielami ogodów i ogrodnikami przy obejmowaniu posad i normowaniu kontraktów. Następne zebranie odbędzie się dnia 3 września o godzinie 1,30 po południu w lokalu p. Przybylskiego przy głównym dworcu.

Ponieważ mamy już na Pomorzu kilka Towarzystw ogrodniczych, z których tworzy się ogólny Związek Polskich Ogrodników na Pomorzu, odbędzie się ogólne zebranie dnia 20 bm. w Chełmży, celem wyboru stałego Zarządu.

—** **CHEŁMŻA.** (Nowe kółko śpiewackie — chór męski) pod nazwą „Echo" utworzyło się dnia 11 bm. na posiedzeniu w hotelu Pomorskim, które odbyło się z inicjatywy tow. przemysłowego. aZrząd składa się z nast. pp.: sekretarz policyjny Wiśniewski prezes, zastępca Szostakowski, sekretarz Myszkowski, skarbnik Szczepański, bibljotekarz Krusiński, ławnikami Perszke i Janiszewski. Dyrygenta uzyskano w osobie p. nauczyciela Senkowskiego. Witamy nowe kółko śpiewackie z radością, życząc takowemu jak najlepszego rozwoju i powodzenia. — Cześć pieśni!

—** **GNIEW. (Rozwój Sokoła).** Narówni z mową polską, która dziś wyłącznie po ulicach Gniewu rozbrzmiewa, rozwija się Tow. gimnastyczne „Sokół", które z początku niepewne, zaczyna coraz śmielsze stawiać kroki. Kilka przedstawień zeszłorocznych i gra w piłkę nożną z I syb. p. p. dały możność tubylcom, zaobserwowania jego miarowego i stałego rozwoju. Urządzona zabawa letnia dnia 6. 8. b. r., połączona z zawodami, popisami i grą w piłkę nożną, jest pierwszym poważniejszym momentem w życiu tutejszego Towarzystwa „Sokół". Mimo przemęczenia pracą zawodową i przygotowaniami do zabawy, tak zawody jak i ćwiczenia, wypadły nadspodziewanie dobrze. O godzinie 13,30 rozpoczęto zawodami lekko atletycznemi, z których w biegu na 100 metr. druh Wojtaszewski (bez konkur.)) przebiegł przestrzeń w 13 sek. Pierwszą nagrodę otrzymał Golecki (13,5 sek.), drugą G. Schröder (13⅘ sek.), trzecią Weissbrot z Nowego (13⅘ sek.). W skoku w dal pierwszą nagrodę otrzymał Golecki (4,72 mtr.), drugą Wiśniewski (4,64 mtr.), Jedyną nagrodę przy skoku wzwyż, otrzymał Szottim (1,45 m.). W rzucie dyskiem oburącz zwyciężył Wojtaszewski (54,30 mtr.). W pchnięciu kulą (7½ kg.) prawą ręką (8½ m.) lewą ręka (7,60 m.) osięgnął Wojtaszewski a prawą (6,70 m.) lewą (7,80 mtr.) Szulikowski z Nowego. W trójboju przy skoku w dal, Pulelska (20 krop.), Pomeranka 16 i pół krop.), Penkalska (16 krop.), i M. Weidemann (16 krop.). W trójboju młodzieży męskiej, przy skoku wzwyż, biegu na 60 m. i rzucie kulą, pierwszy otrzymał nagrodę Niedbalski, drugi Hajducki, trzeci Preuss. W biegu rozstawnym 4 × 100 m. Nowe — Gniew, przypadło na korzyść Gniewu w 55 sek. O godzinie 16-tej wyruszył pochód z muzyką od szkoły realnej do strzelnicy, gdzie i w czasie koncertu i różnych zabaw towarzyskich, odbyły się popisy. Ćwiczenia na przyrządach wypadły na korzyść gości z Nowego. Gra w piłkę nożną szła ciężko, znać było zmęczenie. Wynik 0:3 dla Gniewa. Po zabawie pochód ruszył do Hotelu Centralnego, gdzie przy dźwiękach muzyki bawiono się do rana. Miło nam tą drogą podziękować za współudział druhom prezesom Dostatniemu, Nowakowi i drużynom z Nowego. Czołem.

Cieślakowski, sekretarz.

—** **WARSZAWA. (Fałszywy czek na 18 miljonów).** W warszawskim świecie finansowym nie mniejsza sensacje od sprzeniewierzenia w Banku Handlowym wywołał fakt zdyskontowania fałszywego czeku na 18 miljonów marek. Jakiś nie wykryty do tej pory osobnik, podający się za Michała Szwarca, przedstawił w Banku Międzynarodowym czek na 18 miljonów marek wystawiony przez „Deutsche Bank", przyczem prosił rzekomy Szwarc, by sumę tę przekazać do wypłaty do Banku dla Handlu i Przemysłu, skąd też onegdaj sprytny oszust podjął całą tę gotówkę. Dopiero po podjęciu pieniędzy przekonano się, że czek „Deutsche Bank", był fałszywy.

SPRAWY PIENIĘŻNE.

— Banknoty 10-tysięczne. Ministerjum skarbu zarządziło druk nowego rodzaju banknotów, mianowicie wartości 10 tysięcy marek. Zarządzenie to ma na celu ułatwienie obrotu pieniężnego. Druk nowych banknotów już się rozpoczął i będzie niebawem ukończony. Będą one o jedną trzecią część mniejsze od dotychczasowych banknotów tysiącmarkowych koloru płaszczystego. Rysunek przedstawia w deseniu 2 główki kobiece, zwrócone do siebie. Zasługuje na uwagę, że banknoty te całkowicie wykonane są w kraju.

Nauka, literatura i sztuka.

Szkoła leśnicza.

Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych otwiera w roku szkolnym 1922—23 szkołę dla kandydatów na leśniczych w Zagórzu w Starostwie Częstochowskiem. Od kandydatów, którzy będą przyjmowani do szkoły w wieku 17—20 lat, a b. wojskowi w drodze wyjątku od 20—25 lat, jest wymagane ukończenie 7-oddziałowej szkoły wydziałowej lub 4 klas gimnazjum, odbycie jednorocznej praktyki leśnej złożenie świadectwa prowadzenia i świadectwa o stanie zdrowia i zdolności fizycznej do pełnienia służby leśnej, wystawionego przez lekarza powiatowego na miesiąc przed złożeniem podania o przyjęcie do szkoły, wreszcie pozwolenie rodziców lub opiekunów kandydata na wstąpienie do szkoły i zobowiązanie do regularnego uiszczania opłat szkolnych. Wszyscy uczniowie obowiązani będą mieszkać w internacie. Podania o przyjęcie do szkoły winny być składane do dnia 15 września w Zarządzie Okręgowym Lasów Państwowych w Warszawie (Senatorska 29), gdzie też reflektanci mogą zasięgać osobiście lub listownie, za zwrotem kosztów pocztowych, bliższych informacji o warunkach przyjmowania do szkoły.

Poradnik prawniczy dla naszych czytelników.

Wobec licznych życzeń naszych stałych abonentów, wydawnictwo naszego pisma przystępuje do udzielania porady prawnej naszym abonentom. Odpowiedzi na pytania zgłaszających się będziemy odsyłali wprost abonentom do domu a nie ogłaszali ich w piśmie z uwagi na to, że w przeważnej ilości wypadków sam zgłaszający się nie życzy sobie, by jego najbardziej prywatną sprawę publicznie rozpatrywano.

Do każdego pytania winien zgłaszający się dołączyć kwotę 550 marek na pokrycie kosztów manipulacji, portorjów pocztowych i opłaty zawodowego prawnika, który porad będzie udzielał — i kwit opłaconej prenumeraty. Sądzimy, że nowością tą ucieszymy naszych prenumeratorów którzy przebywając niejednokrotnie w miejscowościach nie posiadających adwokatów, zmuszeni są za porady prawne, jakich im udzielają domorośli pisarze, płacić większe kwoty i przedewszystkiem nie uzyskują porad dobrych, co naraża ich na wielkie szkody.

W wypadkach cięższych, wymagających szczególniejszego opracowania i wypisania i to na więcej aniżeli na jednej stronie, opłata dodatkowa wynosić będzie po 300 marek od każdej stronicy, którą to należytość pobierać będziemy od strony wprost za zaliczką pocztową.

Pytania wraz z należytością przesyłać należy do Administracji „Głosu Pomorskiego" z wypisaniem na kopercie słów: „Poradnik Prawniczy".

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Za redakcje: Izydor Średzki

Urzędowe obwieszczenia

władz miejskich.

Za niniejszy dział odpowiada według prawa prasow. nadsekretarz miejski **Damazy Raszkowski w Grudziądzu.**

Następujące osoby zamierzają się wyprowadzić na stałe z Grudziądza:

10276. Blink Konrad, 6 dzieci, Kalinkowa 19 do Piły,
7. Blink Joanna, Kalinkowa 19 do Piły,
8. Schiefebein Karolina, Plac 23 Stycznia do Pr. Holland,
9. Neumann Gertruda, Długa 5 do Hausburg,
10280. Suppes Wilhelm, Forteczna 9 do Piły,
1. Weiss Anna, Nadgórna 57 do Piły,
2. Stange Karól, 3 dzieci, Nadgórna 57 do Piły,
3. Stange Katarzyna, Nadgórna 57 do Piły,
4. Stange Leonhard, Nadgórna 57 do Piły,
5. Lux Erika, Staszyca 2 do Erfurt,
6. Lux Gertruda, Staszyca 2 do Erfurt,
7. Witthaus Käte, Sienkiewicza do Kwidzyna,
8. Hugen Gertrud, Słowackiego 2 do Berlina,
9. Witzke Julianna, Matejki 8 do Piły,
10290. Janke Gustaw, 3 dzieci, Plac 23 Stycznia 8 do Piły,
1. Janke Matylda, Plac 23 Stycznia do Piły,
2. Janke Gertruda, Plac 23 Stycznia 8 do Piły,
3. Janke Katarzyna, Plac 23 Stycznia 8 do Piły,
4. Janke Hellmut, Plac 23 Stycznia 8 do Piły,
5. Ehrlich Helena, Kościuszki 18 do Elbląga,
6. Steinke Käte, Plac 23 Stycznia 7 do Jena,
7. Steinke Wilhelm, Plac 23 Stycznia 7 do Jena,
8. Hollstein Richard, Kalinkowa 31 do Piły,
9. Hollstein Fryda, Kalinkowa 31 do Piły,
0300. Hollstein Emilja, Kalinkowa 31 do Piły,
1. Stützke August, Młyńska 10 do Piły,
2. Schulz Anna, Sienkiewicza 28 do Oberhausen,
3. Kanderska Emilja, 1 dziecko, Czerw. Dworna 7 do Piły,
4. Block Emilja, Matejki 8 do Riesenburg,
5. Schulz Selma, Chełmińska 5 do Kwidzyna,
6. Schulz Herbert, Chełmińska 5 do Kwidzyna,
7. Schulz Heinz, Chełmińska 5 do Kwidzyna,
8. Schulz Frydervk, Chełmińska 5 do Kwidzyna,
9. Stawrowska Fryda, Koszarowa 6 do
10390. Bucking Heinz, Koszarowa 6 do Wissere, Wissere,
1. Lemke Alma, Sienkiewicza 25 do Virchen,
2. Jenditzka Selma, Sienkiewicza 25 do Virchen,
3. Jenditzki Herbert, Sienkiewicza 25 do Virchen,
4. Jenditzki Henryk, 1 dziecko, Sienkiewicza 25 do Virchen,
5. Müller Gertruda, Lipowa 7 do Blankensee,
6. Putzka Erwin, Kościelna 12 do Piły,
7. Werner Ehrhard, Rzezalniana 13 do Dittersdorf,
8. Piepke Anna, Zamkowa 3—5 do Stendal,
9. Neumann Wilhelm, 4 dzieci, Rybacka 48 do Schachendorf,
10320. Neumann Emilja, Rybacka 48 do Schachendorf,
1. Neumann Anna, Rybacka 48 do Schachendorf,
2. Neumann Kurt Rybacka 48 do Schachendorf.
3. Neumann Oton, Rybacka 48 do Schachendorf,
4. Glaubke Hugo, Mickiewicza 2 do Burg
5. Glaubke Minna, Mickiewicza 2 do Burg
6. Glaubke Katarzyna, Mickiewicza 2 do Burg,
7. Rahlke Willi 5 dzieci, Tusz. Grobla 54 do Piły,
8. Rahlke Magdalena, Tusz. Grobla 54 do Piły,
9. Rahlke Wilhelm, Tusz. Gorbla 54 do Piły,
10330. Templin August, Lipowa 68 do Kwidzyna,
1. Templin Bertha, Lipowa 68 do Kwidzyna,
2. Markowski Eduard, Kwiatowa 2 do Berlina,
3. Markowska Anna, Kwiatowa 2 do Berlina,
4. Witt Bertha, Ogrodowa 29 do Saalfeld
5. Nähring Karol, Ogrodowa 29 do Saalfeld,
6. Nähring Marta, Ogrodowa 29 do Saalfeld,
7. Baranowski Emil, Zamkowa 30 do Belgard,
8. Baranowski Henryk, Zamkowa 30 do Belgard,
9. Baranowska Käte, Zamkowa 30 do Belgard,
10340. Gadziewska Augusta, Śpichrzowa 21 do Kwidzyna,
1. Gadziewska Anna, Śpichrzowa 21 do Kwidzyna,
2. Sternke August, Lipowa 19 do Szczecina,
3. Sternke Klara, Lipowa 19 do Szczecina.

Grudziądz, dnia 11 8 1922 roku.

Prezydent Miasta:
(—) J. Włodek.

Obwieszczenie.

Na mocy § 40, ustawy łowieckiej z dnia 15 lipca 1907 r. i § 117.— ust. o ogólnym zarządzie kraju zarządzam na obszar Województwa Pomorskiego co następuje:

1) Czas ochrony dla kuropatw, przepiórek i pardw kończy się z upływem 18-go sierpnia tak, że czas polowania rozpoczyna się 19 sierpnia 1922 r.

2) Czas ochrony dla cietrzewi, cieciorek, jarząbków i bażantów (kognty i kury) kończy się z upływem 15 września 1922 r. tak, że polowanie rozpoczyna się 16-go września 1922 r.

[2646

W imieniu Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego
PREZYDENT
wz. Eckhardt.

Powyższe podaje się do wiadomości.

Grudziądz, dnia 12 sierpnia 22.

Prezydent miasta
wz. Krobski.

KONKURS.

Od 1 września b. r. jest do objęcia przy tutejszej Miejskiej szkole przemysłowej dziewcząt

posada nauczycielki do robót ręcznych.

Pobory podług Ustawy z dnia 13 lipca 1922 r. o uposażeniu nauczycieli, dyrektorów i t. d. średnich szkół zawodowych.

Zgłoszenia z życiorysem i uwierzytelnionemi odpisami świadectw należy skierować jaknajwcześniej do tutejszego Magistratu. 2627

Gniezno, dnia 4 sierpnia 1922 r.

Magistrat.

Mieszkania

Poszukuje się zaraz
dobrze umebl.
pokoju
w centr. miasta. Oferty z ceną składać proszę do eksp. Głosu Pom. pod nr. **2444.**

Poszukuje
mieszkania
o 3—4 pokoi i kuchni wraz z przynależytościami za dobrem wynagrodzeniem zaraz z początkiem lub końcem września r. b., w ulicy 3 Maja, Rybackiej lub w pobliżu tychże. Łask. oferty upraszam przesłać do Eksp. Głosu-Pomorskiego p. nr. 3029.

---

2 pokoje umeblow.
poszukuje się zaraz do wynajęcia z używaniem kuchni. Oferty do Głosu Pomorsk. nr. 2643.

Poszukuję [3065
mieszkania
4—6 pokoi z kuchnią i wszelk. wygodami, nie wśródmieściu. Cena obojętna. Zgł. pism. Lipowa 34 m 11, lub osob od 3-4.

Kto mi wskaże
MIESZKANIE
od 3–4 pokoi w centrum miasta za wynagr. 15 tyś. mk. Duszyńska, Murowa 71, Grudz. [3073

Pokój umeblowany
jest do wynajęcia [3067
Plac Pramowy 2.

Kupiec
kawaler poszuknje natychmiast lub później dobrze [2650
umebl. pokoju
fortepianem.
Zgłoszenia do „ROZWOJU“ Rynek 11 pod **nr. 500.**

Sprzedaże

Salonik, pokój jadalny, lustro z podstawką marmurową, komoda, łóżko orzechowe szafa do rzeczy orzechowa, waga mosiężna z ciężarkami, 2 menażki i różne inne rzeczy na sprzed. [3023
Forteczna 13 parter
od godz. 4 do 7.

Pościel, wertyko, szafa, regulator, lustro, stół, umywalka, łóżko z mat., stołowa i decym. waga
na sprzedaż. [3066
Rybicki, Forteczna 17.

Salonik, pokój jadalny, lustro z podstawką marmurową, komoda, łóżko orzechowe, szafa do rzeczy orzechowa. waga mosiężna z ciężarkami, 2 menażerki i różne inne rzeczy na sprzed. [3023
Forteczna 13, part. od godz. 4 do 7 popoł.

Na sprzedaż **magiel i wóz roboczy** 3 cal.
Poszukuje się
1 miljon marek
na hip. Zgł. Groblowa 22/4, I p. prawo. [3076

OKAZJA
dla powracając.
z Ameryki!
2 domy czynsz.
2 piętrowe w bardzo dobrym punkcie większego miasta z pow. wyjazdu **natychmiast d. sprzedania.** Oferty do Eksp. Głosu Pom. pod nr. 2650 a.

Małe
gospodarstwo
wraz z inwentarzem do sprzedania. **Loewen,** Hannowo. p. Wiewiórki. 3058

Na sprzedaż [3060
męskie ubranie
dobrze utrzymane.
męskie trzewiki
Kościuszki 40/42, I l.

Dobrze utrzymana
powózka
na sprzedaż. [2645
Goehrke, oberzysta
WIEWIÓRKI.

Dwa domy włącznie **magiel** i duży **ameryk. kufer** korzystnie na **sprzedaż.** ul. Brzeźna 16 pt. [3070

Posady

Poszukuje się
KRAWCA
celem reperacji garderoby męsk. w dom. [3078
Jaskulski, Pl. 23 Stycz. 11.

Pomocników malarskich
poszukuje [2607
P. Marschlen
Grudziądz
Plac 23 Stycznia.

Ucznia
poszukuje Mistrz krawiecki **W. Pańka,** ulica Chełmińska 30 [3041

Poszukuję **natychmiast**
ucznia
mającego chęć **wyuczenia** się bejcowania, **oraz**
niewiastę
z bejcowaniem obeznaną.
F. Polakowski
fabryka mebli
Grudziądz. [3086

INTROLIGATOR
zdolny, na stałą robotę potrzebny od zaraz. [3068
Brzoska, ul. Toruńska 26.

Młodszy uczciwy
pomocnik fryzjerski
może się zaraz zgłosić.
J. Masiak, Grudziądz
Pl. 23 Stycznia 23. [3064

Potrzebujemy do Wąbrzeźna [3044
maszynisty i młynarza.
Młyn parowy
T. z o. p. **Wąbrzeźno.**

Uczni malarsk. i pracowników
poszuk. natychm. [3071
Gadziewski, Szkolna 1.

Kupna

Starą garderobę, biżuterję, dubeltówki, proch, amunicję, maszyny do szycia, motory i pianina, meble itd.
kupuje i płaci **najwyższe** ceny [3057
Dom Komis. „Nadwiślana“
Wójcik
ul. Groblowa 11.

Różne

LOKAL
nadaj. się na skład z mieszkaniem lub bez kupię lub wynajmę. Zgł. do Gł. Pom. p. nr. 3077.

Nowootwarzona polska
pracownia sukien i bielizny męskiej i damskiej
przyjmuje **wszelkie roboty w tym zakresie i także wszelkie przeróbki.** Robota solidna, ceny przystępne. [3082
ul. Trynkowa 17/18, w oficynie.

Bank Ludowy

Założony w r. 1899.

Grudziądz, Józefa Wybickiego 21.

Załatwia zlecenia bankowe,
Przyjmuje wkładki i oszczędn.
i oprocentywuje według umowy.

Baczność! **Baczność!**

Każdą większą i mniejszą ilość

żelaza

każdego rodzaju jako i

szyny, żelazo lane i kute, metale, szmaty, papier i szkło

kupuje i płaci ceny najwyższe.

Józef Skibiński. 2133

Plac 23 Stycznia. Telefon 92.

PIEKARNIA

jest potrzebna we wsi fabrycznej. Nowe budynki z dużemi jasnemi piwnicami i ubikacjami wyłożone flizami, są pod ręką. Piekarnię trzeba założyć. Interes bardzo korzystny, egzystencja pewna. Interesenci z odpowiedniem kapitałem zechcą swe oferty przesłać do Ekspedycji Głosu Pomorskiego pod **nr. 4444 St.**

Interes rzeźnicki

z nowemi budynkami, przestronne ubikacje, znakomite piwnice, chłodnik połączony z lodownią, tuż nad szosą i koleją we wsi fabrycznej,

natychmiast na sprzedaż.

Zgłoszenia do Głosu Pom. pod nr. **4444 St.**

Zabawy

Członkom

Stow. Lokatorów

m. Grudziądza

do wiadomości, że **zabawa latowa** mająca się odbyć w sobotę 19 sierpnia się **nie odbędzie.** Natomiast **odbędzie się w sobotę 26 sierp. w Bazarze.**

3059] ZARZĄD.

Zguby

Chart syberyjski

jasno bronzowy **zginął** 14 b.m. Znalazca zechce go odprowadzić za wynagrodzeniem. 3055

Rozstalniana 11, III. p.

Posady

Młynarz

średnim wieku poszukuje **pracy.**

Barczyński, Pokrzydowo p. Brodnica. 3054

Kupna

Srebrne

łyżki, widelce i noże na 12 osób, stemplowane 800 lub 84

kupię gotówką.

Zgłoszenia z podaniem ceny do Głosu Pomorskiego pod nr. 3043.

Znaleziono

Znalazł się

wyżeł brunatny

Jeżeli w przeciągu 3 dni nie zostanie odebrany, będzie sprzedany. [2689

Strzelecka 7, 1 ptr.

Różne

Baczność!!

Kupno i sprzedaż

majątków ziemskich i miejskich w wielkim wyborze bardzo korzystnie do nabycia poleca

Biuro Komisowe Pomorsko - Warszawskie

Grudziądz, Kościelna 33.

3069

Uczennica prof. Lalewicza udziela

lekcji

gry na fortepianie.

Lipowa 49 parter. 3061

Jacobsohn

dawn. prakt. Inst. dent. przy Król. Uniw. w Berlinie. Pl. 23 Stycz. 23 II piętro. Honorarjum nader przystępne. [3074

Dom. Krąpiewo

p. Wierzchucin, powiat Bydgoszcz, poszukuje od 1. X. 1922 r. (2532

kołodzieja -- stelmacha

kowala

z 1 lub 2 naciężnikami z własnymi porządkami na deputat.

Licytacja sądowa.

W piątek, d. 18 sierpnia o godz. 11tej przed poł. sprzedam w drodze licytacji w mojej kancelarji ul. Kościuszki 19, II p.

kanapę i 2 fotele.

Rostkowski, kom. sąd.

Szczapy
Wałki
Chrust
Pieńki
Torf [2265A

poleca wagonami z własnego przedsiębiorstwa

Wessler, Jeżewo

p. Świecie.